

6.5 Rámcová směrnice č. 1 péče o nelesní stanoviště

Kód EVL: CZ0714085

Název EVL: Morava - Chropýňský luh

Kód a název předmětu ochrany: 3150 - Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*

Kód a název biotopu tvořící stanoviště (předmět ochrany): V1F Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod - ostatní porosty

Dlouhodobé zásady péče:

V rámci hospodaření na rybnících a pískovnách je nutné zamezit likvidaci vodních makrofyt rybami či drůbeží a vytvořit podmínky pro dostatečný výskyt většího a středního zooplanktonu a následně vysokou průhlednost vody, důležitou pro růst makrofyt. Proto je nutné zamezit využívání vodních ploch pro intenzivní chov ryb spojený s přerybněním a vysazováním nevyrovnané rybí obsádky – rybí obsádka musí odpovídat velikosti a úživnosti vodní plochy a musí být vyrovnaná, s odpovídajícím podílem dravých ryb. V ojedinělých případech (NPP Chropýňský rybník) je přípustná manipulace s rybí obsádkou za účelem potlačení masivně se rozrůstající submerzní vegetace (*Ceratophyllum* sp., *Potamogeton* sp., aj.), představující konkurenci pro vzácnější druhy rostlin (*Trapa natans*) - viz plán péče o NPP Chropýňský rybník. Pokud není nutné regulovat zárust nádrže vodními makrofyty, tak by neměly být vysazovány býložravé druhy ryb a druhy nepůvodní, zejména amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*). Také zde nesmí být chována vodní drůbež či vysazovány polodivoké kachny divoké (*Anas platyrhynchos*). Stav vodních nádrží a výskyt předmětu ochrany by měl být pravidelně monitorován.

Na vodních nádržích a v jejich bezprostřední blízkosti nesmí být používána hnojiva, pesticidy či jiné chemické látky ovlivňující kvalitu vody. Výjimkou může být použití malého množství statkových hnojiv – chlévské mrvy – pro založení tzv. „planktonních hnízd“ v odůvodněných případech, kdy v rybníce nebude před plánovaným jarním nasazením ryb dostatek zooplanktonu (např. v důsledku propláchnutí průtočného rybníka vysokými průtoky při jarním tání sněhu).

Manipulace s výškou vodní hladiny na rybnících nesmí ohrožovat vodní vegetaci, zejména vzácné druhy rostlin (např. kotvice plovoucí *Trapa natans*), a rozmnožující se druhy živočichů, zejména obojživelníků a ptáků. Výlov rybníka je možné provádět na podzim (na Chropýňském rybníce až po dozrání plodů kotvice), není vhodný na jaře. V případě potřeby je možné jednou za několik let rybník zimovat (podle potřeby, ne však častěji než 1x za 3 roky), opět je však nutné brát ohled na vyskytující se druhy rostlin a živočichů (např. záchranný transfer případně se vyskytujícími mlžů, včasné předjarní napuštění rybníka apod.). V případě odbahňování rybníka či jiné vodní nádrže je nutné postupovat šetrně takovým způsobem, aby nedošlo k výraznému poškození a poklesu populace vodních rostlin (odbahňování po částech, vytvoření mělkých litorálních zón atd.). U všech podobných plánovaných zásahů a manipulací s výškou vodní hladiny je však nutné záměr předem konzultovat s příslušným orgánem ochrany přírody.

Tůňe, materiállové jámy a menší pískovny by neměly být vůbec osazovány rybami; vhodná je pouze (po konzultaci s orgánem ochrany přírody) účelová obsádka u nádrží větších rozměrů (které jsou rybářsky obhospodařovány), aby se předešlo samovolnému rozvoji invazních druhů ryb a následné destabilizace ekosystému. Tyto menší vodní plochy by měly být udržovány alespoň z větší části osluněné, bez výrazného zástínu dřevinami.

Nevhodné způsoby hospodaření a využívání: intenzivní chov ryb, zanášení nepůvodních druhů, vysazování býložravých druhů ryb, hnojení (s výjimkou iniciační dávky), vápnění, používání pesticidů, odvodňování mokřadů, zalesňování břehů, vypouštění polodivokých kachen, zřizování krmných míst pro zvěř

MZCHÚ s výskytem předmětu ochrany:

NPP Chropýňský rybník

Typ opatření 1: Monitoring stavu vodních nádrží a případná regulace výskytu ryb

Interval vhodný: monitoring 1-2x ročně, odlov podle potřeby

Interval minimální: monitoring 1x ročně, odlov podle potřeby

Pracovní nástroj, hospodářské zvíře: zařízení na kontrolu průhlednosti vody (Secchiho deska), síť, elektrický agregát

Termín provádění: monitoring nejlépe na jaře a v létě, odlov nejlépe na podzim (optim. v září) či při monitoringu

Bližší popis managementu: Pravidelně prováděný monitoring stavu vodních ploch:

- rybníky a další vodní plochy s rybí obsádkou - kontrola průhlednosti vody (např. pomocí Secchiho desky), velikostního složení zooplanktonu a rozsahu výskytu vodních makrofyt v jarním a letním období
- tůň, materiálové jámy a drobné pískovny – kontrola rozsahu výskytu vodních makrofyt a kontrola, zda nedošlo k vysazení či průniku ryb. V případě potřeby zajistit odlovení ryb pomocí elektrického agregátu v nejbližším vhodném termínu (nejlépe podzim).

Typ opatření 2: Obnovování zazemňujících se vodních nádrží

Interval vhodný: podle potřeby

Interval minimální: podle potřeby, předpoklad 1x za 15 let

Pracovní nástroj, hospodářské zvíře: lehký bagr, rýč, lopata, lehký nákladní automobil

Termín provádění: obnova stávajících tůní – září, tvorba nových tůní - při dostatečné únosnosti okolního terénu (sucho, mírný mráz), nejlépe mimo vegetační období (říjen – únor)

Bližší popis managementu: V případě intenzivního zazemňování vodní plochy podle potřeby provádět obnovu částí vodní plochy – odstranění sedimentů, spadlých větví a zarůstající vegetace v části tůně, případně rozšíření tůní či tvorbu tůní nových.

Při obnově nesmí být vodní plocha obnovována celá naráz – je nutné obnovit maximálně 1/2 plochy a teprve po několika letech pak další část. Při odstraňování sedimentů je nutné neprohlubovat příliš nádrž a vytvořit opět mělké litorální pásmo. Vytěžený materiál je nutné odstranit z lokality s výjimkou materiálu použitého na tvorbu úkrytů a zimovišť pro obojživelníky (viz rámcová směrnice 6).

Kromě obnovy existujících vodních ploch je vhodné podporovat tvorbu nových tůní na lokalitě, a to přirozenou cestou (přirozený vývoj vodních toků) či vytvářením nových vodních nádrží vhodných pro výskyt biotopu. Je však nutné veškeré zásahy a lokalizaci nových tůní pečlivě zvažovat, aby nedocházelo k nevhodným zásahům do cenných mokřadních a lučních biotopů s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů.

Typ opatření 3: Výřez dřevin

Interval vhodný: podle potřeby

Interval minimální: podle potřeby, předpoklad 1x za 10 let

Pracovní nástroj, hospodářské zvíře: motorová pila, křovinořez, ručně vedená sekačka

Termín provádění: říjen - únor

Bližší popis managementu: Podle potřeby provádět výřez náletových, nepůvodních a rozrůstajících se dřevin (zejména vrb) v okolí menších vodních ploch tak, aby byla většina jejich plochy osluněna a aby nedocházelo k zvýšenému zanášení padajícím listím a větvemi. Na březích tůní je vhodné ponechat jen vybrané solitérní dřeviny.

Při výřezech je nutné dbát na to, aby nedocházelo k padání větví a kmenů do vodních ploch a aby nedocházelo k jejich znečištění provozními kapalinami (olej, pohonné hmoty). Také není vhodné v nejbližším okolí štěpkovat dřevní hmotu. Vyřezaná dřevní hmota by měla být odstraněna z lokality s výjimkou materiálu použitého na tvorbu úkrytů a zimovišť (viz opatření 4).

Typ opatření 4: Likvidace nežádoucích nárostů rostlin na vodních plochách

Interval vhodný: podle potřeby

Interval minimální: podle potřeby

Pracovní nástroj, hospodářské zvíře: křovinořez, ručně vedená sekačka, rýč, lehký bagr; případně u rybníků ryby

Termín provádění:

sečení, vytrhávání: červen – srpen

obnova části vodní plochy: září

Bližší popis managementu: V případě intenzivního zarůstání menších vodních ploch porosty rákosu či orobince je nutné co nejdříve přistoupit k jejich potlačování. Rozšiřování porostů orobince je možné potlačit vytrháváním rostlin, porosty rákosu ve vodě je pak možné tlumit nejlépe pravidelným sečením, příp. obnovou určité části tůně s odstraněním většiny oddenků rákosu či orobince (postup obnovy tůní viz opatření 2).

U větších vodních nádrží s výskytem ryb (rybníky, pískovny) je rozvoj rákosin a dalších vodních makrofyt v litorálních zónách normální a žádoucí, i zde je však nutné zachovat významnou část vodní plochy volnou, s osluněnou vodní hladinou. V případě nadměrného zarůstání rybníku rákosinami na úkor volné hladiny a submerzních makrofyt či v případě nadměrného zaruštění expanzivními druhy makrofyt (např. růžkatce ostnitého *Ceratophyllum demersum*, stolítku klasnatého *Myriophyllum spicatum*) je možné krátkodobě přistoupit i úpravě rybí obsádky či podzimnímu vyhrnutí části rybníka (cca do 1/2 plochy). Před prováděním obnovy je však nutné v hnízdním období prověřit, zda se v rákosinách nevyskytují vzácné či ohrožené druhy ptáků a případně podle toho upravit projekt obnovy (ponechání některých ploch rákosin, modelace břehů apod.).

Poznámka:

Popis optimální péče je platný pro předmět ochrany v rámci celé EVL. Pokud se stanoviště nachází na území MZCHÚ, může být péče o toto stanoviště dále rozpracována v příslušném plánu péče pro dané území.

Přílohy: -